

AO – I. kategória

1. Aká môže byť najmenšia a najväčšia vzdialenosť Merkúra, Venuše a Marsu od Zeme? Predpokladáme, že tieto planéty sa pohybujú okolo Slnka v jednej rovine po kružniciach so stredom v Slnku. Pre ktorú planétu je pomer najväčšej/najmenšej vzdialenosti najväčší.
2. Na ktorú z planét dopadne zo Slnka viac energie: na Mars alebo na Jupiter?
3. Pozorovateľ na Zemi zistil, že istá planétka je v opozícii každých 665 dní. Aká je veľká poloos jej dráhy.
4. Obloha je rozdelená konvenciou na 88 súhvezdí. Sú rôzne rozsiahle a plne pokrývajú celú nebeskú klenbu. Predstavujeme si ich obvykle vo forme viac – menej výrazných obrazcov, ktoré pomenovala kultúrna história ľudstva.
Praktickou pomôckou pre zobrazenie zmien vzhľadu oblohy s časom je otáčavá mapa oblohy. Jej pomocou môžeme pre ľubovoľný deň v roku a zvolený miestny čas zviditeľniť tú časť z oblohy, ktorá je práve nad horizontom. Obyčajne je v našich podmienkach skonštruovaná pre 50° severnej zemepisnej šírky.

Úlohy:

- a.) Ktoré súhvezdia sú na oblohe najväčšie a ktoré najmenšie? Napíšte, ktoré sú prvé tri najväčšie a posledné tri najmenšie súhvezdia v poradí podľa rozlohy na oblohe!
- b.) Vypíš všetky, i z časti viditeľné súhvezdia nad obzorom 25.8.2007 o 21:30 hod. miestneho pásmového času.
- c.) Kedy kulminuje v najvyššej výške nad južným obzorom v Krakove (50° sev. zem. šírky, 20° vých. zem. dĺžky) hviezda Capella?
- d.) Ktorá hviezda prechádza veľmi blízko zenitu 25.4.2007 o 6 h 40 min UT (svetového času) blízko Mexico-city (20°N , 99°W)?

Pomôcka: Voľne dostupným programom je napríklad program OBLOHA (autormi sú P.Zimnikoval a B.Zimnikovalová), dostupný na stránke www.khbb.sk

5. Na obrazovku monitora pri rozlíšení 800×600 pixlov chceme zobraziť jednoduchú mapku oblohy, ktorá by zobrazovala hviezdy do 5. magnitúdy tak, aby svetový rovník prechádzal vodorovne stredom monitora. Zobrazenie, ktoré použijeme je tzv. štvorcové a teda rektascenzia na mapke narastá zľava doprava tak, že na jeden stupeň pripadá k pixlov a deklinácia narastá zdola nahor s tou istou mierkou k.

Akú veľkosť konštanty k zvolíme, aby v mapka obsahovala hviezdy s rektascenziou od 140° do 220° ?

Aká hodnota deklinácie bude pri spodnom okraji obrazovky a aká pri hornom okraji?

Odvodte vzorec na výpočet súradnice x hviezdy v závislosti na rektascenzii α a vzorec na výpočet súradnice y z deklinácie δ , ak sa obidve veličiny sa zadávajú v stupňoch a ľavý dolný roh monitora má súradnice $(0,0)$.

Aké budú súradnice (x, y) obrazu hviezdy Regulus ($\alpha = 10^{\text{h}} 08^{\text{m}}$, $\delta = -11^\circ 58'$)

Ak budeme hviezdy 5. magnitúdy zobrazovať ako body pozostávajúce z jedného pixla, aký priemer kotúčika (v pixloch) by mal mať obraz hviezdy 0. magnitúdy? Vychádzajte z požiadavky, aby plochy kotúčikov obrazov hviezd rôznych jasností boli úmerné osvetleniu týchto hviezd.

6. Navrhните astronomickú pomôcku